

raadsvoorstel

---

agendapunt 19
volgnummer 12-95

---

onderwerp Klimaatbeleid: Op weg naar een energieneutraal Middelburg

---

behandelen in raadscommissie Ruimte
portefeuillehouder Wethouder de Graaf
programma Milieu
behandeld door Jan Minderhoud (tel. 5244)
e-mail j.minderhoud@middelburg.nl

---

conceptbesluit

De raad besluit:

1. Het bijgevoegde rapport "Op weg naar een energieneutraal Middelburg vast te stellen.
2. Op basis het bijgevoegde rapport "Op weg naar een energieneutraal Middelburg" in eerste instantie vanwege de financiële middelen te kiezen voor een energieneutraal Middelburg in 2050 in plaats van 2030 en indien na 5 jaar uit onderzoek blijkt dat versnellen mogelijk is de ambitie bij te stellen en hiervoor de benodigde middelen ter beschikking te stellen.
3. In eerste instantie € 50.000,- per jaar beschikbaar te stellen, waardoor er in totaal € 114.000,- aan een energieneutraal Middelburg besteed kan worden in plaats van de benodigde € 150.000, die op basis van het rapport noodzakelijk is voor de ambitie in 2050 en als de financiële situatie verbetert en versnellen wenselijk is de middelen te verhogen.
4. Het bedrag van € 114.000 te dekken als volgt:
  - a. € 50.000 opgenomen in de kadernota 2013-2016
  - b. € 20.000 uit het reguliere budget Middelburgse Visie Milieu
  - c. € 44.000 uit het reguliere budget milieuvergunningen
5. Het beleid duurzaamheidsbeleid te gaan noemen in plaats van energie- en klimaatbeleid, omdat het beter aansluit bij het coalitieakkoord 2010-2014.

---

relatie met eerdere besluitvorming

Op 19 december 2011 besluit de raad:

1. Voor het nieuwe klimaatbeleid dat opgenomen gaat worden in de milieuvisie 2013-2016 de uitkomsten van de informatiemarkt "Op weg naar een energieneutraal Middelburg" d.d. 21 september 2011, als uitgangspunt te nemen.
Concreet betekent dat:
  - a. Gestreefd naar een klimaatambitie waarbij Middelburg in 2030 energieneutraal wil zijn;
  - b. Om dat doel te bereiken op korte termijn vooral ingezet wordt op de bestaande woningen en bedrijven, maar daarnaast ook op opwekken duurzame energie, voorlichting bij nieuwbouw, energiezuinigheid eigen organisatie en mobiliteit. De hiervoor genoemde volgorde geeft daarbij de prioriteit aan;
  - c. De gemeente hierbij vooral een stimulerende en faciliterende rol moet vervullen.

---

wat is de aanleiding en het bestaand beleid? relatie met de programmabegroting?

1. *Klimaatbeleid 1994-2011*

Middelburg spant zich al jaren in om energie te besparen en het klimaat te beschermen. Het eerste energiebeleidsplan stamt al uit 1994. Het vigerende klimaatbeleid is opgenomen in de Middelburgse Visie Milieu 2008-2012. In de visie is een ambitieuze klimaatambitie opgenomen. Een van de ambities uit de visie is de haalbaarheid van klimaatneutraliteit uitzoeken

2. *Haalbaarheidsstudie*

Eind 2009 is de haalbaarheidsstudie naar een energieneutraal Middelburg uitgevoerd. Deze studie is mede aanleiding geweest om de informatiemarkt te organiseren.

3. Slok

Slok staat voor “Stimuleringsregeling Lokale Klimaatinitiatieven” en is een cofinancieringsregeling van het rijk, waarin lokale klimaatinitiatieven gesubsidieerd worden. Middelburg neemt momenteel aan de Slok-regeling. Allerlei concrete projecten worden uitgevoerd als SLOK-project, zoals Meer-Met-Minder-regeling, duurzame monumenten, controle van de EPC op de bouwplaats e.d. De uitvoering van Slok loopt tot en met 2012.

4. Coalitieakkoord 2010-2014

In het coalitieakkoord is duurzaamheid en klimaat één van de speerpunten en hebben wij besloten hierop in te zetten.

Inhoudelijk staat deze tekst in het coalitieakkoord.

Middelburg is onderscheidend op gebied van wonen, werken en recreëren, en wil deze functies harmonieus combineren. Dat betekent ook dat we behoedzaam omgaan met onze omgeving en invulling geven aan het begrip duurzaamheid, vanuit verschillende gezichtspunten. Leidend daarbij is de Middelburgse Visie Milieu die is vastgesteld door de raad voor de periode 2008-2012. In de komende periode wordt een hernieuwde versie aan de raad voorgelegd.

Duurzame overheid

☐☐☐De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door het voeren van een energiezuinige huishouding (bouwen, groene stroom, schoon wagenpark).

☐☐☐Zorgvuldig ruimtegebruik, maar ook maatregelen in energieopwekking, besparing van energieverlies en zoveel mogelijk gebruik van duurzame energiebronnen.

☐☐☐In de prestatieafspraken met Woongood worden nadere afspraken gemaakt over het investeringsbedrag van € 30 miljoen in energiebesparende maatregelen in de huursector. De eerste projecten betreffen Nieuw-Middelburg en de bomenbuurt.

☐☐☐Aandacht voor verlichting, waar kunnen we toe met minder straatverlichting, gefaseerde vervanging straatverlichting door LED.

Duurzaam bouwen

We willen de beschikbare ruimte in Middelburg behouden en versterken door efficiënt en zorgvuldig ruimtegebruik, zowel binnen de bebouwde kom als daarbuiten, mede ook door daarover afspraken te maken met omliggende gemeenten.

☐☐☐Verduurzamen van de bestaande woningvoorraad in samenwerking met Woongood.

☐☐☐Bij nieuwbouw wordt duurzaamheid en energieprestatie als uitgangspunt genomen.

☐☐☐Bij inbreiding bestaand groen zoveel mogelijk behouden.

☐☐☐Verduurzamen monumenten (zonnepanelen, isolerende beglazing en dak- en binnengevelisolatie).

Duurzame mobiliteit

Autoverkeer zorgt in toenemende mate voor overlast, met name in de binnenstad, verslechtering van de luchtkwaliteit op de drukke straten, geluidsoverlast en onveiligheid voor spelende kinderen en kwetsbare verkeersgebruikers. De korte afstanden binnen onze stad en de wijken kunnen vaak per fiets sneller en schoner worden afgelegd.

☐☐☐Bevorderen van fietsverkeer door snelle en veilige fietsroutes tussen wijken en binnenstad.

☐☐☐Goede infrastructuur voor fietsers, fietsstallingen in de binnenstad op logische plaatsen.

☐☐☐Geef bij de bouw van nieuwe sportinrichtingen en dergelijke voorrang aan goede bereikbaarheid voor fietsers.

☐☐☐Intensief autoverkeer vermijden in woongebieden.

☐☐☐De gemeente bevordert het gebruik van schone en veilige voertuigen door bedrijven en bewoners **en geeft daarbij zelf het goede voorbeeld.**

5. Informatiemarkt 21 september 2011

Op 21 september 2011 is een informatiemarkt voor de raad en externen gehouden met het thema “Op weg naar een energieneutraal Middelburg”. De uitkomsten van deze informatiemarkt van raadsleden en vertegenwoordigers uit de samenleving zijn uitgangspunt geweest voor het beleidsdocument.

6. Informatiemarkt 18 april 2012

Tijdens deze informatiemarkt met het thema “ Op weg naar een energieneutraal Middelburg” hebben ongeveer 45 vertegenwoordigers uit de samenleving en raadsleden of fractieassistenten een zeer positieve en constructieve bijdrage geleverd om verder richting te geven aan het conceptbeleid om te komen tot een breed gedragen beleidsdocument.

---

wat willen we bereiken

In afwijking van hetgeen de raad heeft besloten stellen wij voor energieneutraal worden in 2050. Hiervoor

---

wordt op basis van het bijgevoegde rapport gekozen. Uit onderzoek blijkt dat een energieneutraal Middelburg in 2030 waarschijnlijk niet haalbaar is en dat voor die ambitie 2 maal zo veel inspanning moet worden geleverd als voor de ambitie om dit doel te bereiken in 2050. Na 5 jaar uitvoering van het plan van aanpak zal het beleid worden geëvalueerd en als het kan worden bijgesteld in de richting van 2030.

Concreet willen we het volgende gaan doen.

1. We willen de grote lijn schetsen om op de langere termijn energieneutraal te worden met voorlopig als uitgangspunt 2050;
2. Het ontwerpen van een praktische en concrete aanpak voor de periode 2013-2018; Hiervoor is een routekaart opgesteld. De routekaart houdt het volgende in:
  - a. Er wordt een organisatie opgebouwd
  - b. Bewustwording wordt gestimuleerd
  - c. Er wordt op ingezet dat bestaande woningen worden verduurzaamd en nieuwe woningen duurzaam worden gebouwd
  - d. Bedrijven worden gestimuleerd te verduurzamen
  - e. De ontwikkeling van duurzame mobiliteit wordt gestimuleerd
  - f. Er wordt ingezet op duurzame energie, zoals zon, wind, warmte-koude-opslag, biomassa en restwarmte
  - g. De gemeente geeft het goede voorbeeld
  - h. Energie monitoring vindt plaats.Zie verder de uitwerking in bijgevoegd document.
3. In het proces de lokale stakeholders mee te nemen zodat een door de samenleving gedragen aanpak ontstaat.
4. In 2013 in verband met de financiële (on)mogelijkheden te starten met € 114.000,- in plaats van de benodigde € 150.000,-.
5. Na 5 jaar het beleid evalueren en indien mogelijk bijstellen in de richting van 2030

Argumenten

1. Geeft uitvoering aan het coalitieakkoord

De keuze voor een ambitie en met name het daarbij behorende actieprogramma voor de periode 2013-2018 geeft uitvoering aan het duurzaamheidsbeleid zoals in het coalitieakkoord is beschreven.

2. Schoon

Bij de opwekking van energie uit fossiele bronnen (kolen, olie, gas) komt naast CO₂ onder andere ook fijnstof vrij en mobiliteit veroorzaakt geluid, roet en stank. Allemaal elementen die onder 'schoon' gevat kunnen worden. In deze nota ligt het accent bij schoon op CO₂, een van de belangrijkste veroorzakers van de opwarming van de aarde en klimaatverandering. Beleidsmakers en wetenschappers geven aan dat 2 graden opwarming van de aarde maximaal aanvaardbaar is. Bij een grotere temperatuurstijging worden de gevolgen onverantwoord en wellicht oncontroleerbaar groot. Om binnen de 2 graden te blijven wordt algemeen aangenomen dat (in de westerse economieën) de CO₂ emissies met 80 tot 95% gereduceerd moeten zijn in 2050.

3. Betaalbaar

Maar 'schoon' is niet het enige argument om energieneutraal te worden. Betaalbaarheid is minstens zo belangrijk. Ter illustratie: wanneer elektriciteit en gas in Middelburg van alle gebruikers exclusief de grote industrie bij elkaar wordt geteld en omgezet naar een totaalbedrag per jaar, dan bedraagt de huidige energierekening circa € 58 miljoen per jaar. Omdat naast de energiekosten van de grote industrie ook de energiekosten van mobiliteit niet zijn meegenomen, gaat het naar schatting om 60 a 70% van het totale energiegebruik. Bij de verwachte ontwikkeling in energiegebruik bij het huidige beleid (2% groei per jaar bij elektriciteit, een daling van ruim 1% per jaar bij gas) en de ontwikkeling in prijzen (aanne gasprijs stabiliseert, elektriciteitsprijzen stijgen voor kleinverbruiker van € 0,23 nu naar € 0,30 per kWh in 2020) dan bedragen de kosten in 2020 circa € 71 miljoen per jaar.

Dat betekent dat zonder aanvullend beleid in 2020 de energierekening al ongeveer € 13 miljoen per jaar hoger zal uitvallen dan nu (inclusief industrie en mobiliteit is het bedrag nog hoger) en de jaren daarna alleen nog maar hoger zal worden.

Wanneer de maatregelen die in deze rapportage zijn opgenomen consequent worden doorgevoerd en

worden overgenomen door de huishoudens en bedrijven, is het mogelijk rond 2020 een energiebesparing van 20 tot 30% te realiseren, waardoor de totale energiekosten in 2020 rond de € 60 miljoen bedragen. Globaal wordt dan de kostenstijging opgevangen door de gerealiseerde besparing.

Met de wetenschap dat veel energiebesparingsmaatregelen kosteneffectief zijn, kan er maar één conclusie uit bovenstaande worden getrokken: **niets doen is het duurst!**

4. Zeker.

De gasvoorraad in Nederland slinkt. We hebben nog voor enkele tientallen jaren de beschikking over Nederlands gas. Daarna zijn we meer en meer afhankelijk van import uit het buitenland. Met de mondiaal nog steeds groeiende vraag naar energie en het dalen van het aanbod omdat voorraden op raken, kunnen grote spanningen op de energiemarkt worden verwacht. Het is strategisch verstandig wanneer Nederland op zijn minst voor een deel zelfredzaam is ten aanzien van de energievoorziening. Dat kan door minder te gebruiken en duurzaam in eigen land op te wekken.

5. Draagvlak.

Op grond van de uitkomsten van de informatiemarkten die gehouden zijn op 21 september 2011 en op 18 april 2012 blijkt dat een belangrijk deel van de Zeeuwse samenleving, waaronder de woningcorporaties en het bedrijfsleven in Middelburg, maar ook burgers overtuigd zijn dat het klimaatprobleem een probleem van ons allen is. Vele partijen zijn van mening dat het klimaatprobleem een gezamenlijk probleem is dat aangepakt moet worden en waarbij de lokale overheid het goede voorbeeld moet geven.

Kanttekeningen

1. Middelen en tijd.

Uit het bijgevoegde document blijkt dat een ambitie alleen kan worden behaald met voldoende inzet van middelen en tijd. Welke ambitie ook gekozen wordt 2030 of 2050 voor beide ambities is geld en tijd van medewerkers nodig. De keuze energieneutraal Middelburg in 2030 kost ongeveer twee keer zo veel tijd en middelen als 2050.

In verband met bezuinigen worden in eerste instantie minder middelen gevraagd dan op grond van het rapport nodig zijn.

De tijd die de ambitie van de het ambtelijk apparaat vraagt zal gevonden moeten worden binnen het beschikbare personeel.

---

wat gaan we ervoor doen

Kiezen voor een energieneutraal Middelburg in 2050, daarvoor in eerste instantie € 114.000 inzetten, indien mogelijk dit bedrag te verhogen naar de volgens het rapport benodigde € 150.000 en uitvoering geven aan het in het rapport beschreven plan van aanpak voor de komende 5 jaar. Na 5 jaar evalueren en als het kan de ambitie bijstellen in de richting van 2030.

---

wat mag het kosten?

Niets doen is het duurst

In dit hoofdstuk worden de projecten en acties die in het voorgaande hoofdstuk zijn benoemd omgezet in middelen, die door de gemeente Middelburg ingezet moeten worden om de ambitie te kunnen realiseren. Het betreft de periode 2013 – 2018. In hoofdstuk 3 is al aangegeven wat het de gemeenschap minimaal gaat kosten als er niets gedaan wordt: in 2020 al minimaal € 13 miljoen per jaar meer dan nu, en dat bedrag gaat

de jaren daarna oplopen. Als we dat willen voorkomen, dan zal er vanaf nu geïnvesteerd moeten worden. Het overgrote deel van die investeringen zal moeten komen van de burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen (woningcorporaties, zorginstellingen, onderwijs enz.). Zij zullen moeten investeren in het energiezuinig maken van de gebouwen waarin zij wonen, werken, enzovoort. De lokale overheid kan met de haar ter beschikking staande middelen stimuleren dat burgers, bedrijven en maatschappelijke maatregelen gaan treffen en ze te overtuigen van de noodzaak dit te gaan doen. Want hoe het ook bekeken wordt: niets doen is op termijn het duurst!

Volgens het rapport is voor de ambitie in 2050 is € 150.000 per jaar nodig en voor de ambitie in 2030 is € 300.000 per jaar nodig. In de kadernota 2013 stellen we voor te gaan voor de ambitie in 2050, in eerste instantie € 114.000,- in te zetten en mogelijk ambitie en middelen bij te stellen. Het gaat hierbij om alleen de projectbudgetkosten. Naast deze kosten zijn andere kosten, zoals investeringen en financieringen nodig, maar deze kosten verdienen zich terug.

Voor de volledigheid is goed te vermelden dat er sinds al 1994 middelen vrijgemaakt worden voor energiebesparing en of klimaatdoelen. Van 2004 tot en met 2012 zette de gemeente naast middelen uit de Middelburgse Visie Milieu middelen in voor cofinancieringsregelingen (BANS en SLOK) van het rijk om een bijdrage te leveren aan klimaatambities van het rijk. Jaarlijks werd gedurende de afgelopen periode ongeveer € 80.000 per jaar ingezet voor klimaat en energie.

hoe gaan we dat financieren?

De kosten worden als volgt gefinancierd:

1. Uit het jaarprogramma van de Middelburgse Visie Milieu (totaal € 30.000) kan maximaal € 20.000 besteed worden voor dit doel;
2. € 44.000 betreft inzet uit de post milieuvergunningen
3. € 50.000 is opgenomen in de kadernota.

zijn er significante gevolgen voor het weerstandsvermogen?

Nee

---

wat communiceren we?

Het besluit van de raad wordt aan via de media gecommuniceerd, maar tevens wordt het besluit rechtstreeks aan gecommuniceerd aan de degenen die een bijdrage aan de informatiemarkt van 18 april 2012 hebben geleverd.

Inhoudelijke communicatie vindt plaats overeenkomstig het rapport en omdat de communicatie bij klimaatbeleid essentieel is zal hiervoor een apart communicatieplan worden geschreven.

---

advies ingewonnen bij wmo-adviesraad?

advies ingewonnen bij seniorenraad?

advies ingewonnen bij andere adviesraad?

---

mee te zenden stukken

- 1 Het rapport "Op weg naar een energieneutraal Middelburg".

---

ter visie te leggen stukken

- 1 Het rapport "Op weg naar een energieneutraal Middelburg"

open trommel

open

gesloten trommel

Middelburg, 22 mei 2012

Burgemeester en wethouders van Middelburg

de secretaris

mr. A. van den Brink

de burgemeester

mr. F.D. van Heijningen